

Edellisen johdosta.

Prof. Kettusen »vastauksen» ydin näyttää sisältyvän siihen, hänen ilomielin hyväksymäänsä kansleri Setälä-vainajan vanhoilla päivillään sanomalehtipolemiikissa esittämään käsitykseen, että suora sanajärjestys virkkeen »Olkoon niin, *keisari sanoi*» johtolauseessa on »kerrassaan tökeröä». Minusta se ei ole tökeröä ensinkään — liittyisin tässä kuten eräissä tieteenkin kysymyksissä mieluummin nuoreen kuin vanhaan Setälään —, koska se perustuu, kuten mm. Setälä itse on osoittanut, kansankielessä aivan yleiseen käytäntöön. Silti en tietenkään vaadi tällaista suoraa järjestystä kaavamaisesti noudatettavaksi enkä ole väittänyt, kuten prof. K. eri yhteyksissä minulle käsittämättömästä syystä on koettanut tehdä uskottavaksi, että se kansankielessäkään olisi valta-asemassa (ks. allekirjoittaneen SKRK II s. 193); väärin on kuitenkin prof. K:n tapaan pitää sitä murteissa minään poikkeuksellisenakaan ilmiönä. Olen vain lausunut iloni siitä, että nykyinen kirjakieli j o u s k a l t a a tällaista suoraa järjestystä käyttää sopivissa yhteyksissä noudattamatta orjallisesti vuosisatamme alkukymmenen romaanisuomen jäykästi epäsuoraa maneeria. — Että taas E. A. Saarimaan mainitsemissa ja prof. K:n edellä taas (monennenkohan kerran!) toistamissa Juhani Ahon lauseissa epäsuora sanajärjestys on tarpeeton ja vain silloisen ruotsinmukaisen tottumuksen sanelema, se on mielestäni ilmeistä. — Dos. Lindénin siteeraamissa kansankielen *oli kettu, tulloo oppimestar* -tapauksissa subjekti on p a i n o l l i n e n ja inversio siksi aiheellinen. Toht. M. Sadeniemi on käsittäkseni oikeassa siinä, että sanajärjestyksen tällaisissa tapauksissa olennaisesti vaikuttavana seikkana on pidettävä juuri painollisuutta ja että tällöin siis on parempi operoida psykologisen predikaatin ja ps. subjektin kuin spesieksen käsitteellä (ks. Vir. 1949 s. 341). — Prof. K:n keräämää »todistusmateriaalia» (joka tosin oli kauttaaltaan yhtä harhaanjohtavasti tulkittua kuin saman materiaalin esittelyssä Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kokouksessa 5. 4. 50). Virittäjä ei ole kieltäytynyt julkaisemasta; vain siihen liitetyt asiattomat syrjähyppäykset oli pyydetty tilan säästämiseksi karsimaan.

LAURI HAKULINEN